

PRESSMEDDELANDE nr 201/22

Luxemburg, den 15 december 2022

Generaladvokatens förslag till avgörande C-204/21 | Kommissionen mot Polen (Domares oavhängighet och privatliv)

Generaladvokaten A.M. Collins: Polens lag om ändring av bestämmelserna om de allmänna domstolarnas organisation och om landets högsta domstol strider mot unionsrätten

Unionsrätten har åsidosatts genom att de nationella domstolarna berövas möjligheten att säkerställa att unionsrätten tillämpas av en oavhängig och opartisk domstol i samtliga fall, genom att avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen ges behörighet i frågor som rör domares ställning och genom att domarnas rätt till respekt för privatlivet och rätt till skydd av personuppgifter kränks

Efter att Polen den 20 december 2019 antog en lag om ändring av bland annat nationella bestämmelser om de allmänna domstolarnas organisation och om Högsta domstolen (ändringslagen), väckte kommissionen talan mot denna medlemsstat för att få fastställt att Polen hade åsidosatt olika bestämmelser i unionsrätten. Kommissionen hävdar att ändringslagen begränsar eller utesluter möjligheten för en nationell domstol att säkerställa att enskilda som åberopar rättigheter enligt unionsrätten har tillgång till en oavhängig och opartisk domstol som inrättats enligt lag. Kommissionen hävdar också att med hänsyn till att ändringslagen gav Högsta domstolens avdelning för disciplinära mål (avdelningen för disciplinära mål) – vars oavhängighet och opartiskhet inte garanteras – behörighet i frågor som rör domares ställning, påverkar ändringslagen oavhängigheten hos domare vars ställning kan prövas av avdelningen för disciplinära mål. Kommissionen gör dessutom gällande att ändringslagen, genom att ålägga domare att, innan de utnämns, tillhandahålla information om sin offentliga och sociala verksamhet i föreningar och ideella stiftelser, inklusive medlemskap i ett politiskt parti, och att offentliggöra denna information, kränker deras rätt till respekt för privatlivet och rätten till skydd av personuppgifter.

Kommissionen yrkade också att EU-domstolen skulle ålägga Polen, i avvaktan på domen i sak i detta fördragsbrottsmål, att tillfälligt upphöra med tillämpningen av ett antal bestämmelser i ändringslagen. Genom beslut av den 14 juli 2021¹ biföll domstolens vice ordförande kommissionens ansökan om dessa interimistiska åtgärder. Den 27 oktober 2021 förpliktade² domstolens vice ordförande Polen att till kommissionen betala ett löpande vite på 1 000 000 euro per dag till dess att Polen till fullo följer föreläggandet av den 14 juli 2021 eller, om landet inte gör det, till dess att dom meddelas i mål C-204/21.

Generaladvokat Anthony Michael Collins har i sitt förslag till avgörande i dag för det första konstaterat att ändringslagen ger Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter (avdelningen för extraordinär kontroll) exklusiv behörighet att pröva klagomål där det bland annat påstås att en domare eller en domstol inte är oavhängig och att besluta om de åtgärder som ska vidtas i detta sammanhang.

¹ Beslut av den 14 juli 2021, kommissionen mot Polen ([C-204/21 R](#), se även pressmeddelande nr [127/21](#)).

² Beslut av den 27 oktober 2021, kommissionen mot Polen ([C-204/21 R](#), se även pressmeddelande nr [192/21](#)).

Generaladvokaten understryker i detta sammanhang att det faktum att avdelningen för extraordinär kontroll har getts exklusiv behörighet att avgöra sådana frågor inte **i sig** hindrar nationella domstolar från att pröva om en domare eller en domstol uppfyller kravet på oavhängighet. Om dessa domstolar tvärtom tvivlar på att kravet på oavhängighet har iakttagits kan de hänskjuta frågan till avdelningen för extraordinär kontroll för avgörande. Generaladvokaten föreslår således att domstolen ska ogilla kommissionens talan i den del det görs gällande att av den exklusiva behörighet som tilldelats den avdelningen för extraordinär kontroll är rättsstridig.

För det andra påpekar generaladvokaten att ändringslagen **hindrar alla polska domstolar från att ta upp eller behandla frågan om huruvida en domare har utsetts på ett lagenligt sätt eller huruvida en domare kan utöva dömande verksamhet**. Enligt generaladvokaten går detta förbud längre än skyldigheten för en domstol att avstå från att pröva den handling genom vilken en domare utses av Republiken Polens president och **hindrar polska domstolar från att pröva frågor angående oavhängigheten hos en domstols sammansättning**.

För det tredje konstaterar generaladvokaten att enligt ändringslagen kan **en domares prövning av om kraven på en oavhängig och opartisk domstol som inrättats enligt lag är uppfyllda**, inklusive ett beslut att hänskjuta ärendet till EU-domstolen för förhandsavgörande, **utgöra en disciplinär överträdelse**. Eftersom avdelningen för disciplinära mål inte uppfyller kraven på oavhängighet och opartiskhet³ finns det en ökad risk för att **de relevanta bestämmelserna i ändringslagen tolkas på ett sätt som underlättar tillämpningen av regelverket med disciplinåtgärder för att påverka innehållet i domstolarnas avgöranden**.

För det fjärde påpekar generaladvokat Collins att även om **avdelningen för disciplinära mål inte utgör ett oavhängigt och opartiskt rättsligt organ**, har denna avdelning genom ändringslagen tilldelats behörighet att pröva och avgöra ärenden som har en direkt inverkan på domares och domaraspiranternas ställning och på deras tjänsteutövning. Dessa ärenden omfattar ansökningar om tillstånd att inleda straffrättsliga förfaranden mot domare och domaraspiranter eller att häkta dem, ärenden angående arbets- och socialförsäkringsrätt som berör domare i Högsta domstolen samt ärenden som rör dessa domares obligatoriska pensionering.

Generaladvokaten anser därför att **bestämmelserna i ändringslagen om förbudet för domare att pröva frågor om en domstols oavhängighet, om motsvarande regelverk med disciplinära åtgärder och om att ge avdelningen för disciplinära mål behörighet i dessa frågor strider mot kravet på en oavhängig och opartisk domstol i den mening som avses i unionsrätten**. Generaladvokat Collins föreslår därför att **domstolen bifaller kommissionens talan i dessa delar**.

När det slutligen gäller skyldigheten för domare att uppge sitt medlemskap i ett politiskt parti, en förening eller en befattning i en ideell stiftelse och att offentliggöra dessa uppgifter anser generaladvokaten att ett sådant krav kan leda till **behandling av känsliga uppgifter** i den mening som avses i dataskyddsförordningen. I detta sammanhang understryker generaladvokaten att Polen inte har angett vilka åtgärder som vidtagits för att skydda domarnas rätt till skydd av sådana personuppgifter och deras rätt till respekt för sitt privatliv, **vilket i sig utgör en kränkning av dessa rättigheter**.

PÅPEKAND: Generaladvokatens förslag till avgörande är inte bindande för domstolen. Generaladvokaternas uppdrag består i att fullständigt oavhängigt föreslå domstolen en rättslig lösning i det mål som de har fått i uppdrag att handlägga. Domstolens domare ska nu inleda en enskild överläggning i förevarande mål. Domen kommer att meddelas vid ett senare datum.

PÅPEKAND: En talan om fördragsbrott riktar sig mot en medlemsstat som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt unionsrätten. En sådan talan kan väckas av kommissionen eller en annan medlemsstat. Om domstolen slår fast att

³ Dom av den 15 juli 2021, kommissionen mot Polen ([C-791/19](#), se även pressmeddelande nr [130/21](#)).

fördragsbrott föreligger, är staten skyldig att omedelbart följa domen. Om kommissionen anser att medlemsstaten har underlåtit att följa domen, får den väcka en ny talan och begära att ekonomiska sanktioner ska utdömas. Om en medlemsstat har underlåtit att underrätta kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att införliva ett direktiv, kan domstolen emellertid redan i samband med den första domen om fördragsbrott utdöma en ekonomisk sanktion, om kommissionen har begärt detta.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Förslaget till avgörande i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA den dag som förslaget föredras.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ (+352 4303 3127)

Bilder från uppläsningen av förslaget finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

Håll dig uppdaterad!

